

ועפ"ז יובן גם חילוק סדר הפסוקים כנ"ל בשילה וירושלים, דבשילה הוא אומר "והבאתם (שמה) שחיוב התבאה הוא על האדם, ואילו בירושלים נאמר "שמה (תביאו), שהתחלה היא במקום כנ"ל, דהחיוב להקריב קרבנות בשילה דוקא (בזמן שילה) הוא "חיוב גברא", וכיון שנצטוו ישראל להקריב קרבנות ולאחר מכן נתוסף חיוב שההקרבה תהיה במקום מיוחד, ע"כ בחר השי"ת לישראל משכן שילה שהוא יהא מקום ההקרבה³⁸ (וחל עליהם איסור להקריב מחוץ לשילה³⁹), משא"כ בירושלים שענין הבחירה הוא מצ"ע, ובבית עצמו כנ"ל שהבית נקרא "בית הבחירה", הרי י"ל שמצות ההקרבה

שמה "להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה"⁴⁰ הוא גם מצד ה"חפצא" דקרבנות עצמן. ויהא מדויק לפ"ז לשון הרמב"ם ברפ"ח מהלי מעשה הקרבנות: כל הקרבנות כולם כוי מצות עשה להקריב בבית הבחירה עכ"ל, (ולא כתב "מצות עשה להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה) דמשמע שהחיוב להקריב הקרבנות דוקא בבית הבחירה אינה רק תנאי באופן ההקרבה של המקריב כי אם מצד החפצא דקרבנות עצמן⁴¹, והוא ע"פ הנ"ל דכיון דישנו בית הבחירה, מקום השכינה, הרי זה מחייב שהקרבנות מצ"ע תהא הקרבנות בבית זה.

(38) ולפי כהנ"ל י"ל שג"ז נלמד מהיתר הקרבה בבמה לאחר שילה (כנ"ל ס"ג) שאין זה מקום מנוחת השכינה בקביעות, כנ"ל בארוכה. (39) וראה לעיל הערה 24. (40) לשון הרמב"ם כמנין המצות בריש ספר היד, מ"ע פד. ועד"ז בהכותרת להלי מעשה הקרבנות מצוה כ. (41) בפיה"מ להרמב"ם שם מ"ח הביא הכתוב (יא) "שמה תביאו גו'" שבפסוק "והי' המקום אשר יבחר ה' א"ב גו'". אבל גם בהפסוק (יד) שהביא בהל' מעה"ק שם ובסהמ"צ ומנין המצות שם, נאמר שם תעלה עלותיך ושם תעשה", ולא כבשילה והבאתם שמה גו' (כנ"ל).

סימן י"ז

חבית כהן גדול

מביאים את קרבן המנחה, עד שיתמנה כה"ג אחר², ובגמ' שם³: ת"ר כה"ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו מנין שתהא מנחתו קריבה משל יורשין ת"ל (ויקרא ו, טו) והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה (דהכי משמע, והכהן המשיח כשמת, תחתיו אחד מבניו יעשה אותה,

במשנה מנחות נ"א ע"ב: לא מינו כהן אחר תחתיו, משל מי היתה קריבה (מנחת כהן גדול), רי שמעון אומר משל צבור, רי יהודה אומר משל יורשין ע"כ¹, והיינו דר"ש סובר שכה"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו מביאין את מנחת החביתין מממון צבור ורי יהודה סובר שהיורשים

(1) וראה גם תו"כ פר' צו ו, טו. תוספתא מנחות פ"ז, ו. ירושלמי שקלים פ"ז ה"ג. (2) ראה פרש"י מנחות שם ד"ה הכהן. וראה לקמן ס"ה בפנים. (3) ועד"ז במקומות הנ"ל שבהערה 1.

ח"ל הירושלמי: "מנין לכהן גדול שמת ולא מינה אחר תחתיו שתהא מנחתו קריבה משל יורשים ת"ל מבניו יעשה אותה יכול יביאנה לחציים ת"ל אותה כולה אמרתי דברי רבי יהודה ר"ש אומר אינה באה אלא משל צבור שנאמר חק עולם מי שהברית כרותה לו כליל תקטר כליל לחקטרה".

הערה 1: **ח"ל התו"כ:** "כהן שהקריב מחצה שחרית ומינו אחר תחתיו יכול יביא עשרון מביתו ת"ל מחציתה בבוקר ומחציתה בערב וכי".
ח"ל התוספתא: "לא מינה כהן אחר משל מי היתה קריבה ר"ש אומר משל צבור שנאמר חק עולם מי שהברית כרותה לו ר"י אומר משל יורשין שנאמר מבניו יעשה ושלימה היתה קריבה בין בבקר בין בערבים שנאמר כליל תקטרה".

צבור, וא"כ חביתי כה"ג שדוחין את השבת ואת הטומאה כמפורש במנחות נ' סע"ב ואילך ובתו"כ פרי צו וברמב"ם פ"ג ה"יח"ט, ואכן בחסדי דוד על התוספתא זכחים פ"ג כתב בפשטות שדינו כקרבן צבור שקרב בכמה ע"פ פיהמ"ש הנ"ל.¹¹

ונראה דהדבר תלוי בהסבר וטעם להבאת קרבן זה, דהחינוך במצוה קל"ו כתב כי "לפי שהכה"ג הוא השליח בין ישראל לאביהם שבשמים כלומר כי הוא הנושא תפלה אליו בעדם וע"י תפלותיו ומעשה קרבנותיו מתכפרים הם ולכן ראוי לאיש כזה להיות לו קרבן מיוחד תמיד כמו תמידי הצבור כו' ולמען זאת יועיל לו ולהם", דלפי"ז יוצא דמנחת החביתין (תמיד) של כה"ג הוא בשביל כפרת הצבור, וע"ד תמידי הצבור, ובפרט שמקריבים את החביתי כה"ג ביחד עם קרבן תמיד, כמוש"כ הרמב"ם בהלי תמידין ומוספין שם.

אלא שמשמע ומוכן בכ"כ מפרשים דס"ל דהקרבן מתייחס לכה"ג עצמו, כיחיד.¹²

ועפ"ז יש לומר דהפלוגתא הנ"ל בכה"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו משל מי היתה קריבה, תלויה בשני סוגי טעמים הנ"ל, דאי נקטינן שקרבן כה"ג הוא ע"ד קרבן צבור, ממילא דאם אין כה"ג להביא קרבן זה, צריך קרבן זה לבא מן הצבור עצמו, מממונו של צבור, וכן משמע לכאורה בתוסי ישנים יומא נ' ע"א ד"ה וליטעמך (בתירוין הבין) ובריטב"א שם ד"ה לאו (בתיי הבין) דלדעת ר"ש חביתי כה"ג גם כשהוא עצמו מקריבין נקרא קרבן צבור עי"ש.¹³

לשון חידושי הרשב"א שם וכ"ה לפי פרש"י שם⁴) וכ"י ר"י שמעון אומר חקת עולם (ויקרא שם) משל עולם (משל צבור מתרומה הלשכה, לשון רש"י שם⁵) וכ"י ע"כ.

והנה מלשון המשנה "משל מי היתה קריבה", ועד"ז מדברי ר"י ור"ש, משמע דס"ל דחיוב הקרבת החביתין (מדאורייתא⁶) אינו חיוב חדש ונפרד מחיובו של הכה"ג עצמו, אלא שהוא המשך ואותו סוג הקרבה של הכה"ג בעצמו, ולא שחידשה תורה חיוב חדש של הקרבת חביתין במת כה"ג, ועפ"ז י"ל שמחלוקת ר"י ור"ש הנ"ל תלויה באמת בפלוגתא בתוכן קרבן חביתי כהן גדול, גם כשהכה"ג בעצמו מקריב וכדלקמן.

ב.

והנה בגדר חביתי כהן גדול יש לחקור אם הם בגדר קרבן יחיד לגמרי, או שאע"פ שהם באים מממונו ונקראים בשם "חביתי כהן גדול" יש להם גדר כעין קרבן צבור, וע"ד שנסתפק בזה המל"מ בפ"א מהלי קרבן פסח ה"ג לענין אם חביתין קרבין בכמה, שבכ"מ משמע דהוי קרבן יחיד ואילו בזכחים קיה ע"א משמע דהוי קרבן צבור עי"ש שהניח בצ"ע.⁸

ויעויי בפיהמ"ש להרמב"ם בהקדמתו לסדר קדשים כדי סוגי קרבנות וז"ל⁹: והסוג הרביעי קרבן יחיד כעין קרבן צבור כו' אבל דמיון סוג זה לקרבן צבור לפי הוא דוחה את השבת ואת הטומאה כמו קרבן צבור עכ"ל, הרי שקרבן שדוחה את השבת ואת הטומאה דומה לקרבן

(4) ראה שיטמ"ק לפרש"י שם "דהכי משמע הנהן המשיח שמת תחתיו (אחד כו')". רע"ב למשנה שם. תו"כ, בתוספתא וירושלמי הנ"ל הובא מהפסוק (בדרשת ר"י) רק "מבניו יעשה (אותה)", וראה גם קרבן אהרן לתו"כ שם "תחתיו", ו"במקומו כאשר מת הוא, מבניו יעשה הקרבן", וראה בשאר מפרשי התו"כ. (5) וראה עוד אופנים ב"משל עולם" (לדעת ר' שמעון) בתוספתא וירושלמי שם ובמפרשים שם. (6) ראה מנחות שם בסוף העמוד.

(7) כן נקרא בכ"מ, ראה משנה מנחות נ, ב. רמב"ם פ"ג מהל' תמידין ומוספין ה"ח. ועוד. (8) ולהעיר שבהגדרת המ"ע דחביתי כה"ג כתב הרמב"ם (הלי תמידין ומוספין שם) "מ"ע להקריבין בכל יום", ובסה"מ צ"מ ע"מ "שצונו שיקריב כהן גדול בכל יום תמיד" ולא כתב שנצטווה הכה"ג שיקריב וכיו"ב (וע"ד מש"כ במ"ע כד, כה, כו, כח, ל. ועוד). וראה לשונו במנין המצות שלו (מ"ע מ') שבריש ספר היד ובהכותרת להלי תמידין ומוספין מצוה ז' (אלא שמשם אין ראיה כ"כ כי כותב בקיצור ומפרט רק מי העושה). (9) הועתק מתרגום קאפח. ובפיה"מ שלפנינו בכמה שינויים אבל בתוכן דומה. (10) אלא שלא הביא בפיהמ"ש שם חביתי כה"ג בסוג זה, מכיון שמדבר שם רק בנוגע לקרבנות מבע"ח (ולא כמנחות) כמבואר בתחלת (וסוף) ההקדמה. (11) וראה לקמן בפנים בסו"ס זה בדעת הרמב"ם. (12) לדוגמא באברבנאל פ"ר צו ע"ה פ"ה הנ"ל מביא כו"כ טעמים, ומהם:

"כדי להכניס לפני השם בעונה ובסימני דלות כעני ואביון הנצב לפני אדון כל הארץ (טעם הה' שם). ענין הנ"ל מודגש גם בג' הטעמים הראשונים שבאברבנאל שם (משא"כ משאר ה' הטעמים שם אין ראיה כ"כ לענינו, ע"ש). וכן: "שרצה השם שבכל יום יהיו קריבים לפניו קרבן יחיד וקרבן צבור כו' דרך כלל ודרך פרט כו' (טעם ה'ט'). (13) ולהעיר דגם לפי מה ד"תקינו לגבי מירשים" לדעת ר"ש (מנחות שם), כתבו באחרונים שהכוונה

בירו' כאן פ"ז ובוזא א"ש מה דנקט במשנה יורשים וכן בדברי רבנו דהטעם משום ירושה, וגם נ"מ ד"ל דהבנים אינם יכולים להביא הקרבן משום דהונו אוננים ואבלים כו' אך זה יהיה נ"מ אם זה הקרבן מקרי שלהם או של אביהם כו'.

הערה 13: ז"ל הצ"פ: "ומה דמקשה בגמ' וסבר ר"ש משל צבור מדאורייתא ר"ל אם מתרומת הלשכה וזהו של צבור או שר"ל שגובין מכאור"א ומה שאמר שם תיקנו דליגבו מירשים לאו דוקא רק דר"ל שגובין מכל ישראל וכמבואר

שנעשו כהנים גדולים אע"פ שכבר נתחנכו בכהונת הדיוט (ולכן צריך ללימוד מיוחד חוקה לעולם תהא, שבכל יום יקריבנה¹⁶) ורי שמעון לית ליה האי סברא עכ"ל, וצ"ב במאי פליגי אי צריך קרא מיוחד לכך שצריך להקריב בכל יום לדורות או דא"צ קרא וסברא הוא.

ולחנ"ל יש לומר דלדעת ר"ש דחביתי כה"ג הן ע"ד קרבן צבור¹⁷, א"צ לילפותא מיוחדת שהציווי "מנחה תמיד" הוא גם לדורות, שה"ל דומה לקרבן תמיד אשר נקרב בכל יום, שכן העבודות התמידיות במקדש מתייחסות לציבור, שצבור הוא מציאות תמידית ונצחית¹⁸ וכההלכה דצבור לא מת¹⁹.

אבל לדעת ר"י שהוא קרבן יחיד, קרבנו של הכה"ג עצמו, והואיל ולא מצינו שקרבן יחיד צ"ל "תמיד" בכל יום, לפיכך צריך לרי יהודה ילפותא מיוחדת דמצות ההקרבה דקרבן יחיד מסויים זה היא "חוקה לעולם תהא שבכל יום יקריבנה".

ד.

אבל אי נימא דקרבן כה"ג אין לו שייכות לצבור ואינו אלא קרבנו של כה"ג בתורת יחיד מסתבר דבמת כה"ג צריך הקרבן לבא ע"י היורשים [ועפ"ז יובן מש"כ בתוד"ה שתהא כמנחות שם: והא דבעי לקמן לרבי יהודה האי כליל תקטר מאי עביד ליה כיון דההוא מנחת כהנים פשיטא דכולה כליל ולא איצטריך אלא לר"ש דקסבר משל עולם תהא, ואף שע"פ הנ"ל הרי לדעת ר"ש גם כשהכה"ג מקריב ה"ז כעין קרבן צבור (ואעפ"כ כולה כליל), מ"מ מובן דשאני כשבא משל צבור ממש מאשר כשהוא מקריב מממונו, ולכן צריך לימוד מיוחד דגם כאשר נקרב משל צבור כליל כולה].

ובאמת מדוייק הוא בלשון הרמב"ם שכתב בספ"ג מהלי תמידין ומוספין: מת כה"ג כשחרית אחר שהקריב חצי העשרון ולא מינו כהן אחר, מביאים היורשים עשרון שלם עבור כפרתו עכ"ל¹⁴, וצ"ב מה רצה במש"כ שהיורשים מביאים הקרבן "עבור כפרתו", ולמשנ"ת הרי זה טעם להלכה דהיורשים הם שמביאים הקרבן ולא שמוכא מממונו של צבור, לפי שהוא "עבור כפרתו", היינו שחביתי כה"ג הוא קרבן של יחיד ולא קרבן צבור.

ג.

והנה עפ"י הנ"ל דר"י ור"ש חלוקים בגדר מנחת חביתין של כה"ג יש לבאר עוד, דהנה אמ"ש בגמ' שם: ורי יהודה האי חק עולם מאי עביד ליה, חוקה לעולם תהא, כתבו התוס'¹⁵: דה"א אהרן מקריב חביתין בכל יום ובניו בשעה

ועפ"ז י"ל יותר מזה שהם חלוקים בעיקר אופן וגדר התמידיות של הקרבן, דהנה יש לעי בקרבן שבא בכל יום ויום, אם בכל יום חל חיוב חדש או שהוא חיוב תמידי אחד נמשך, וי"ל שזהו ההבדל בין קרבן תמיד של צבור לקרבן יחיד שמשום איזו סיבה הוא בא בכל יום, שבקרבן וחיוב תמידי של צבור י"ל שהוא חיוב תמידי אחד ונמשך, ועד"ז בענין חביתין כהן גדול, שאם הם ע"ד קרבן צבור אזי

שיגבו מהיורשים חובת הצבור והיורשים ימסרו לצבור יפה יפה (ק"ן אורה למנחות שם ועוד. וראה צפע"נ על הרמב"ם פ"ד מהלי שקלים ה"ד ובהנסמן לקמן הערה 14). (14) בביאור דברי הרמב"ם (ובפרט לתרץ הסתירה מפ"ד מהלי שקלים ה"ד) ראה מפרשי הרמב"ם שם ובהמוכא באנציקלופדיה תלמודית ע' חביתין (ע' תקנא ואילך) וש"ג. תו"ש צו אות קמו. (15) בתור"ה חק, ולכאורה כ"ה הכוונה בפרש"י שתהא מצוה זו נוהגת לדורות" וראה בארוכה ביאור הרי"פ פערלא לשהמ"צ רס"ג ח"ג פרשה מט (ושם קצה, סע"ד ואילך). (16) לשון רבינו גרשום שם, ולהעיר דכצפע"נ בהשמטות להלי שקלים שם (ועד"ז במכתבי תורה מכתב קמט) מפרש פירוש מחודש בדרשת ר"י חוקה לעולם תהא: ר"ל כמו היום הראשון לאחר שהביא שחרית חייבים היורשים להביא כן לעולם. (17) להעיר שבתוספתא מנחות שם למד ר"ש משל צבור "שנאמר חק עולם מי שהברית כרותה לו" ומפרש כמנחת בכורים שם, שהברית כרותה לעולם שאין צבור מת. ובחסדי דוד שם: דקרי רחמנא לצבור חק עולם כלומר מה שהברית כרותה לו שלא יפסוק לעולם והיינו כדאמרינן איש נכרת ואין צבור נכרתין. (18) ראה צפע"נ בשו"ת ווארשא סי' קמג. וראה במהד"ת צ. ב. ובכ"מ. (19) ראה הוריות ו, א. וראה גם מכתבי תורה הנ"ל. וראה מפענח צפונות פ"א סי"א וי"ג.

אחר שנכנסו לא"י נעשו צבור ונעשו מציאות אחת נצחית".

הערה 19: ז"ל ב"מכתבי תורה": "ובאמת הארכתני בזה בתך דהוריות ד"ו ותו"י יומא ד"ג ודניא האריכו שם דבאמת אין הפירוש כן רק דגם צבור אין הקרבן כלל של חומר רק של התואר וכמ"ש והתואר נצחית כו".

הערה 18: ז"ל הצ"פ שם: "וע"ד הך דכתובות דף ק"י (השבעתי אתכם) השבעות, הנה ודאי חל על הצבור דהוה תואר ומציאות ואין מיתה בצבור כו' ואף דבמכילתא אמר שם דגבי יוסף השביע ואח"כ האבות השביעו לבנים זה רק קודם שנכנסו ישראל לגדר צבור וקהל, ועי' נזיר סי"א ע"ב, אבל אח"כ וגם

וממילא י"ל שכמו שאסור לכתחילה לכה"ג לעבוד עבודתו עד שיביא את המנחת חינוך שלו כמבואר בסוגיא דמנחות שם וברמב"ם פ"ה מהל' כלי המקדש ה"ז²³, כך הוא גם בכל יום ויום, שאין לו לעבוד שום עבודה, ועכ"פ לכתחילה²⁴ עד שיביא את החביתין.

והנה במנחות ע"ח ע"א: א"ר חסדא כהן גדול המתקרב לעבודה (תחלה לאחר שנמשח, רש"י) צריך שתי עשרונות האיפה, אחת להמשחו (לכהן גדול, רש"י) ואחת לחינוכו (בשביל שנתחנך היום לעבודת כה"ג) מר בר רב אשי²⁵ אמר שלש, ולא פליגי, הא דעבד עבודה כשהוא כהן הדיוט, הא דלא עבד עבודה כשהוא כהן הדיוט, וכן פסק הרמב"ם בפ"ה מכלי המקדש ה"ז: כהן שלא עבד עדיין מימיו שמנוהו כה"ג ה"ז מביא עשירית האיפה ועובדה בידו בתחלה כשאר חינוך כל כהן הדיוט ואח"כ מקריב עשירית האיפה שניה שהיא חביתין כה"ג ואח"כ מקריב עשירית האיפה שלישית שהיא חביתין כהן גדול שמקריב בכל יום כמו שיתבאר ומעשה שלשתן שוה הוא עכ"ל.

ובכס"מ הביא מהירושלמי שקלים פ"ז ה"ג: בו ביום נתקרב בתחלה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כ"ג מביא שתיים אחת לחינוכו ואחת לעבודת היום ע"כ, ועיי' באור שמח שתמה שהרי בירושלמי משמע דסני באחת לחינוך כה"ג וכהן הדיוט, והרי הרמב"ם פסק כהפכלי דבעי גי עיי"ש, ועיי' בתקלין חדתין לירושלמי שם שכתב דבאמת זה אינו אלא ס"ד בירושלמי וז"ל: מביא שנים אחד לחינוכו שנתחנך לכה"ג ואחד לחובת היום שצריך בכל יום, ומה שאמר (בירושלמי) "בעי מימר", משום דר"ל שיהיה עולה

חיוב הקרבתו הוא באופן של "מנחה תמיד", שהוא חיוב תמידי אחד שחל עליו ביום שנמשח ונתחנך לעבודה כדי להקריב בכל יום ויום, וכמו חיוב של קרבן תמיד על הצבור²⁰.

אבל אי נימא שהוא קרבן יחיד, הרי כיון שביחיד אין ענין זה של תמידיות (ע"ד שהוא בצבור ש"לא מת") צריך לומר שחיוב הקרבה זה של "מנחה תמיד" ענינו שבכל יום ויום יש על הכה"ג חיוב מיוחד וחדש להקריב החביתים²¹.

ויש לפרש לפי"ז את התו"כ ע"פ "זה קרבן אהרן ביום המשח אותו גוי מנחה תמיד" וז"ל: מיום שנמשח מביא עשירית האיפה עד עולם, או אינו אומר ביום המשח אותו אלא ביום שנמשח מביא עשירית האיפה ומפסיק, ת"ל מנחה תמיד, הא מה אני מקיים ביום המשח אותו ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם ע"כ, ולכאורה צ"ב הוספת התו"כ "הא מה אני מקיים כוי ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם" הרי ידעין כבר מהכתוב "מנחה תמיד" שצריך להביא את הקרבן תמיד מיום שנעשה כהן גדול, וראה בארוכה השקו"ש בזה במפרשי התו"כ ופירושים לכאורה דחוק.

וע"פ הנ"ל יש לומר שהתו"כ מחדש שכל יום "עד עולם" נקרא "יום המשח אותו", היינו שהיום המשח עצמו נמשך, ולפי"ז מובן שאופן התמידיות ד"מנחה תמיד" הוא שבכל יום יש חיוב להביא קרבן מנחה כאילו הוא "יום המשח אותו".

ונראה שיש בזה נפק"מ נמי להלכה, דלפי הסברה זו בנדר "מנחה תמיד", יוצא שיש לחביתין כה"ג שמקריבים בכל יום גדר של מנחת חינוך ("ביום המשח אותו")²²,

- (20) אבל להעיר מצפ"נ מהר"ת כו, א; פח, א) שקו"ט כהנ"ל גם בקרבן תמיד, אם החיוב בכל יום ויום פרטי להקריב א' בבוקר וא' בערב, או זה חיוב תמידי שבכל יום יקריב שני תמידים. ולפי המבואר לעיל בפנים לכאורה משמע בפשטות דחיוב התמידים ה"ז כאופן הב'. (21) ראה ע"ד ב' סברות הנ"ל באנציקלופדיה תלמודית שם, וש"נ. (22) ע"פ הנ"ל בפנים שזוהי הכוונה בתו"כ, מובנת ג"כ הקס"ד בתו"כ (לקמן פסוק יד (ספ"ד) דמנחת חינוך של (כהן הדיוט) דומה למנחת חביתין: "יכול מה אהרן מביא בכל יום אף בניו כו" מה אהרן דוחה את השבת אף בניו כו" והוצרך לימוד מיוחד לשלול זה, ע"ש. (23) וראה במל"מ שם ועוד, בגירסת התו"כ צו ו, יג, אם עבודתו פסולה או כשירה. ובמפרשי הירושלמי שקלים פ"ז ה"ג. (24) כן משמע במאירי שקלים שם: ואם עבר כה"ג ועבד קודם שיקריב מנחת חביתין שבכל יום עבודתו מכל מקום כשרה. והוא הדין לכהן הדיוט ביום חינוכו כו'. (ולהעיר ממאירי יומא ה, ב: ועשירית האיפה שכל כהן מקריב ביום חינוכו וכהן גדול בכ"י, שמפרש דלא כפרש"י שם). (25) ובתוס' ועוד הגי': מר בר חייא.

כמו שהוא בשם ר"ח במנחות שם, ובישירי קרבן: "כתב הרמב"ם כו' כהן שלא עבד עדיין מימיו שמנוהו כהן גדול הי"ז מביא עשירית האיפה וכו' ואח"כ מקריב עשירית האיפה שלישית שהיא חביתין כהן גדול שמקריב בכל יום ע"כ, וכתב הכסף משנה בירושלמי כו' ותימה זו היא ראייה כלי המקדש פ"ה ה"ז: ואח"כ מקריב עשירית האיפה שלישית כו' וכ"ה במנחות ע"ח ע"א מר בר רב אשי אמר שלש כו' אבל הירושלמי דילו חולק וסובר שתיים הלכה כן וצ"ע".

הערה 23: **"ב"פני משח"**: רבי מטא הואיל דכך הוא אי"כ כהן גדול שבו ביום נתחנך בתחלה לעבודה ובו ביום עצמו נתמנה להיות כה"ג צריך להביא שתיים אחת לחינוכו שנוהג אף בכהן הדיוט ואחת לחובת היום שלוי, וכ"ה בקרבן העדה בשינוי לשון קצת, ובי"תורתן של ראשונים: "ברמב"ם כלי המקדש פ"ה ה"ז: ואח"כ מקריב עשירית האיפה שלישית כו' וכ"ה במנחות ע"ח ע"א מר בר רב אשי אמר שלש כו' אבל הירושלמי דילו חולק וסובר שתיים

יהודה משנה מלשון הפסוק "מבניו יעשה אותה", ואומר "יורשין" מובן שכוונתו לא רק לבנים זכרים (שהם בגדר הבאת מנחת חביתין, לא מיבעי אם אחד מבניו של הכה"ג ראוי למלא מקומו, ובמילא הוא כבר עתה בכח ונעשה אחר כך כהן גדול, אלא אפילו בניו סתם שהם (וישאר) כהנים סתם הרי מביאים מנחת חביתין ביום שנתחנכו), אלא אפילו אין לכה"ג בנים זכרים, ובנותיו הן יורשות אותו עליהן להביא²⁷ את מנחת החביתין²⁸, וא"כ צ"ע באמת מה"ת לר"י חידוש זה שגם יורשים אלו (סתם, ואף בנות) צריכים להביא את הקרבן, ולא "בניו" בלבד כמפורש בכתוב.

וזהו איפוא שכתב הרמב"ם: "מביאים היורשים עשרון שלם עבור כפרתו", והיינו שהקרבן אינו בא מן היורשים בתורת יורשים כי אם "עבור כפרתו", לכפרת המוריש, שהרי חביתו כה"ג הם ענין של כפרה לכה"ג, ועד"ז כתב ברבנו גרשום מנחות נ"ב ע"א ד"ה ומלתא: כגון שמת דאם היו היורשין מביאין בעבורו היו מביאין ולא בעבור עצמן עכ"ל, ובמילא אי"ז גדר קרבן שלהם כי אם קרבן המוריש²⁹ שהם מביאים כ"יורשים" את קרבן אביהם³⁰.

חינוך דכה"ג כ"כ לתחלת עבודה, ובאמת אינו כן, כדמסיק בהדיא בבבלי מנחות ע"א שצריך בכה"ג שלש ע"כ, אולם בקרבן העדה פירש את דברי הירושלמי שם: אחת לחינוכו ככהן הדיוט, ואחת לחובת היום שהוא חביתו כה"ג שמקריב בכל יום ע"כ וצ"ע.

אשר לפי משנת" שלחביתו כה"ג יש גדר מנחת חינוך, י"ל בדעת הירושלמי דמביא שנים אחת לחינוכו ואחת לחובת היום, היינו שמנחת חביתין עולה לו לחינוך כהן גדול (וראה רמב"ם הנ"ל ד"מעשה שלשתן שוה הוא" ובמל"מ שם), וכן משמע דעת המאירי שקלים שם: ונמצא שאם ביום שנתחנך לעבודה נתמנה כהן גדול מביא שתי מנחות חביתין אחת לחינוכו ואחת לעבודת היום עכ"ל, ועפ"ז י"ל דזהו החילוק בין דעת הבבלי במנחות שם וירושלמי הנ"ל²⁶.

ה.

עוד י"ל בדברי הרמב"ם (הנ"ל סו"ס ב'): "מביאין היורשים עשרון שלם עבור כפרתו", דלכאורה מהא דרי

26) וראה רמב"ם שם ונו"כ שם. וראה עזרת כהנים (תוספת העזרה) לתו"כ שם. ואכ"מ. שקלים שם. אבל בשפת אמת למנחות שם כתב דאין החביתין באין אלא מבנים זכרים. 27) בתויו"ט שקלים פ"ז מ"ו דאם לא ירשו שלא יהיו מחוייבין להביא מביתם ולהכי קרו להו יורשים" (וראה גם רש"ש מנחות שם). אבל לכאורה, לפ"ז הו"ל לר"י להודיע דין זה בפירושו (ולא רק לרמזו בלשון "יורשין"), ומכש"כ הרמב"ם שהוא ספר הלכות (אלא שאינו רגיל להביא דינים מחודשים כמוש"כ ביד מלאכי כללי הרמב"ם אות ה). 29) ראה בארוכה צפע"נ שם, ועפ"ז מבאר הא דהבנים יכולים להביא קרבן אע"פ שהם אוננים, ועוד. עיי"ש ובמכתבי תורה מכתבים קמו וקמט. אבל לדברי הרי דין הרמב"ם הוא רק אותו היום עצמו שמת והטעם משום שנשתעבדו נכסיו ע"ש (בהשמטות לצפע"נ שקלים שם — הפלאה נו, א — כתב "אך י"ל דר"י ס"ל דלעולם כן" ועד"ז כתב במכתבי תורה שם, ולכאורה מפורש כן ברש"י מנחות שם כנ"ל הערה 2 וראה חסדי דוד לתוספתא שם), משא"כ בהימים שלאח"ז נפסק בהל' שקלים שם דבא מתרומת הלשכה משל צבור, ועד"ז ביארו כמה מפרשים, ראה בהנסמן בהערה 14. אבל בלחם משנה בהל' תמידין ומוספין שם, דהא דפסק הרמב"ם בהל' שקלים הוא רק מהתקנה דקריבה משל צבור וכוה פסק כר"ש, וכדין תורה פסק כר"י דבא משל יורשים. ולפ"ז לדעת הרמב"ם מובן בפשטות דכאשר הכה"ג עצמו מקריב החביתין ה"ה כולו קרבן יחיד, וכפשטות לשונו בפ"ב מהל' מעשה הקרבנות ה"ד ובפיה"מ בהקדמתו למס' מנחות ואכ"מ. 30) וראה לקוטי שיחות חכ"ב ע' 24 ואילך ביאור דברי רש"י עה"פ לפי משנת" בפנים.

הערה 27: ז"ל ה"שפת אמת": ייש לעיין למי"ד משל יורשים דלפי הדרש אחד מבניו משמע דוקא בן ולא יורש אחר אי"כ היכא שלא הניח בן י"ל דהוי משל צבור וה"ה אם הבן לא רצה להקריב מוטל החיוב גם על הצבור וצ"ע בזה".

הערה 28: ז"ל הרש"ש: "הך במשנה וכן כאן בברייתא איתא משל יורשין משמע דכולן שוין בה וכן לקמן בגמ' אמרינן דאי להך דרשא לחודא אתיא לכתוב בניו כו' ועוד נ"ל דדוקא אם ירשו מאביהן דלכן שינה ר"י לשון הכתוב בניו ואמר יורשין וכה"ג כתב התויו"ט לקמן פ"ט מ"ז ד"ה ומביא נכסיו".

הערה 26: ז"ל ה"עזרת כהנים": "ולפי"ד שהעליתי דחינוך נתמנה מכה"ד לכה"ג לאו דאורייתא היא אפשר ליישב קצת דלא ליפלוג הירושלמי אש"ס דילן כו' דבירושלמי מדאורייתא קאמר דליכא מנחה יתירתא בכה"ג לחינוך ובש"ס דילן היינו מדרבנן מביא שלש דמדרבנן בעי לאתווי נמי חינוך כהונה גדולה כו' ועי' בכ"מ שהראה מקום להרמב"ם ז"ל מירושלמי שקלים הנ"ל והוא ראיא לסתור כו' אבל אשתמיט גם מהרב כ"מ וגם מהרב קרבן העדה לפי שעה סוגיית הגמ' דפ' התודה הנ"ל שהדבר מבואר כדברי הרמב"ם ז"ל בפירושו, ואחר כתיבי זה מצאתי להרב תקלין חדתין שהעיר בזה עיי"ש".